

Magyarország 1925 máj 9.

A katolikus filozófia városa

Louvain, május hó
(A Magyarországi tudósítójától)

Mint ha hirtelen más világba, vagy legalább is más korszakba lépett volna át, olyan érzés fogja el az utast, aki ide, a katolikus filozófia városába érkezik. Keskeny utcák, a legendás Dylen ivelt kőhidak, román és gótikus százados zárdák, templomok, — ime a részletek, amelyek együttvéve az *Ecole St. Thomas d' Aquin* számára a legstilszerűbb keretet adják.

Sajátságos város ez a Louvain! Alig 60—70.000 lakosára majdnem ugyanennyi épület esik, aminek az a magyarázata, hogy a legtöbbször emeletes, de 4—6 méternél ritkán szélesebb házakban egy családnál több nem lakhatik. Hívenformán, ha bolt nincsen benne, az épület bejárata egyszersmind a lakás ajtajánál is szolgál, — névtábla és levélszekrény van rajta — ami az egész városnak bizonyos családias jellegét kölcsönöz.

Az ódon, gyakran szentek szobraival ékesített házacskákban munkás és tiszta élet folyik. Louvain bizvást a becsületesség és józanság mintaképe lehetne. Tizenöt templom van benne (mindegyik a középkori építéssel egy-egy értékes emléke) és egyetlen színház, amelyben azonban előadások ritkán, jó előadások pedig soha sincsenek. Eppen ezért nehezen is tengődik szegény, a város tartja fenn, úgy hiszem kizárólag a becsület kedvéért.

Amikor a polgárság a szórakozásában ilyen aggasztóan mértékletes, igazán nem értem, miért tiltja meg az egyetemi szabályzat, hogy az ifjuság nem teljesen kifogástalan híru házakat látogasson. Olyan ház, amely ne volna teljesen kifogástalan híru, Louvainban el sem képzelhető.

Mindamellett ha valaki okvetlenül szórakozni akar, elmehet azzal a ringlispillel, körhintával és céllovöldével kibővített vándoreirakusba, amely közvetlenül a tiszteletreméltó kornak (XII. századból származó) *Ste. Gertrude-templom* mellett ütötte fel a tanyáját. Az embernek megint csak a középkor jut eszébe, amikor a templom, illetőleg az előtte levő térség szolgált színpadul. Vasárnap délutánonként itt hullámszik, sétál a város egész, díszbe öltözött lakossága: az idősebb urak cilinderekben, az öreg nének fekete, gyöngyös főkötőkben és a fiatal nők olyan nagy kalapokban, szélesorru cipőkben és derékban szoros ruhákban, aminőket Budapesten már tíz évvel ezelőtt sem hordtak. Az ember el sem hinné, hogy Páris csak három órányira van innen.

Azt az ódon báj, amely itt a kövekből s az emberekből árad, egyáltalán nem bontja meg, — sőt csak érdekesebbé teszi — az a valóban mellőzhető mennyiség, ami a XX. század szelleméből ide beszüremlik. Mert mit tesz az, ha a Szent Péter-katedrális körül villamosok, autók, biciklik száguldanak (nagyon sok nő biciklizik itt!), vagy ha a szoba, amelyben a pap-professor a filozófia perennis fóliánsai fölé hajol, gázzal, villannyal fűtött-világított is, a lényeg mégis csak az, hogy a Voltaire, Rousseau és Kant százada nyomtalanul szállt el a város felett. Ha keresve-keresnök a helyet, ahol a kontemplatív élet ideálja ez idő szerint a legalkalmasabban volna megvalósítható, aligha találunk megfelelőbbet, mint azok a 3—4 szobás házacskák, amelyekben itt az *Université Catholique* tanárai laknak. Persze itt is kívül-belül egyszerűség, harmónia. Csupkefüggönyös szobában szép diófa asztal, székek, néhány metszet s a kandallón a márványóra, — ime a szalon, ahol *Monseigneur* a vendégeit fogadni szokta. A szalon mögött egy üveges veranda vezet le a kertbe. Ez is épp oly szabályos és áttekinthető, mint a louvaini élet vagy a tomisztikus filozófia maga, csak épp, hogy a virág kevés. Nem esoda. Még fűtünk és télikabátban járunk. Mondják hogy ez nem mindig van így, hogy máskor már

melegebb van ilyenkor. Én nem hiszem. Inkább azt gyanítom, hogy valamelyik régi skolasztikus filozófus szerint a nap melegének még délben nem szabad túlhaladnia a 10° C-t és a nap itt Louvainben ehhez tartja magát. Tudja, hogy neki is vannak bizonyos kötelezettségei a rendszerrel szemben.

De félretéve minden tréfát, az itteni életről és viszonyokról nyert benyomásainkat a következőkben összegezhetjük.

Akármilyen nagy volt s nagy még ma is a belga és francia barátság, az a kultúra, amely Louvainben virágzik, távol áll a gall szellemtől. Ez a megállapítás persze nem azt akarja jelenteni, mint ha francia vonások egyáltalában nem volnának az itteni szellemben. Az az erős hajlam a racionalizmusra, deduktív gondolkodásra és az ezen alapuló szisztematizálás, amelyek olyan sajátosan színezik az itteni katolikus kulturát, minden valószínűség szerint a francia vérkeveredés ajándékai. (Érdekes, hogy az egész belga filozófia története nem más, mint az arisztotelizmus és karteziánizmus — tehát a nagy racionalista rendszerek — harca, amelyekből a louvaini egyetem lobogói alatt végre is a neoskolaszticizmus, tehát megint csak racionalista-rendszer került ki győztesen.) De viszont az az alap, amelyre ez a filozófia a dedukcióit és a rendszerét építi, egészen más, mint a kritikában kimerülő gall értelem és eszprít. A belgákban, illetőleg helyesebben flamandokban megvan a germán-faj halálos komolysága az éle török értékeivel: vallással, erkölccsel, tudománnyal és művészetrel szemben és éppen ez a nagy moralitás az, ami a maga súlyával és fenségével egész Louvainre és annak kulturájára ráborul.

Fechert Margit dr.

4534-3.

REV. 2017.

HELYTÖRTÉNET

KÉZIRAT